

روزبه علمداری
روزنامه نگار

روحانے روی کدام نقطه ضعف ترامپ دست گذاشت؟

توصیه یکی از قربانیان سابق رئیس جمهوری آمریکا به مخالفان او چیست؟

ایران زمانی به مصاف دیپلماتیک ترامپ خواهد رفت که برگ برنده قابل ملاحظه‌ای را در جیب داشته باشد.

کنیم (امتیاز) ۲- عکس یادگاری خانه آخر است. (حفظ خط قرمز) در این بیان، در واقع روحانی از یکسو راهی برای برآوردن میل ترامپ به دور ریختن تصمیمات او (ولو صرفاً ظاهری و دهان از کن) را باز گذاشت و راه دیپلماسی را نبست و هم از طرف دیگر روی نقطه ضعف او یعنی عکس یادگاری بی‌فایده (مانند کره شمالی) خط قرمز بزرگی کشید.

ترامپ کسی است که به گفته خودش فقط به «کارهای بزرگ» علاقه دارد؛ کارهای بزرگ از نظر او یعنی عکس یادگاری با دشمنان و شوهایی از این قبیل. او کسی است که به گفته نزدیکانش نمی‌تواند عمیق بیندیشد، مطالعه کند و نمی‌تواند روی یک متن متمرکز شود.

البته فارغ از خصلت‌های شخصی، طبعاً لابی‌هایی چون لابی اسرائیل از طریق ایوانکا دخترش و جارد کوشنر دامادش و نیز افرادی چون پمپئو و سابق بر این، بولتون؛ نقش پررنگی در خصومت ترامپ بازی کرده و این رفتارهای او را تشدید و تقویت می‌کنند.

در هر صورت و با هر دلیلی که باشد، خروجی ترامپ همین سیاست‌ها و رفتارهای افراطی و نامتعادل است. حال باید پرسید، آیا ایران با او در حال لجاجت و یکدندگی است؟ آیا این فرض متصور است که ایران با قبول ملاقات، ترامپ را به آرزویش برساند و ماهی خودش را هم صید کند؟

جیمز کومی رئیس اسبق اف‌بی‌آی که به دلیل پیگیری پرونده ارتباط ستاد او با روسیه عزل شد، در توصیف میل وافر رئیس سابقش به «رام کردن مخالفان» می‌گوید: «آدم‌های موفق اما فاقد نفس قوی نمی‌توانند در برابر مصالحه‌های لازم برای در امان ماندن از شر ترامپ مقاومت کنند و بعد هرگز نمی‌توانند خودشان را از زیر بار این مصالحه‌ها خلاص کنند. برای اینکه از آسیب دور بمانید باید شخصیت محکمی مثل متیس (وزیر دفاع معزول) داشته باشید، چون ترامپ روح‌تان را ذره ذره می‌بلعد».

این نمونه و موارد دیگر ما را به این نتیجه می‌رساند که جز مقاومت فعال و اصولی در برابر ترامپ تاجر، «فعلاً» راهی وجود ندارد و به نظر می‌رسد که ایران با نبستن امکان مذاکره از یکسو و استفاده از انواع ابزارهایش در حوزه منطقه‌ای و بین‌المللی از طرف دیگر، قصد تغییر این زمین بازی «تحقیر محور» ترامپ دارد. از همین رو، با عنایت به تحولات راهبردی اخیر در عربستان، یمن و نیز تحركات اخیر میان رژیم صهیونیستی و حزب‌الله لبنان؛ می‌توان این نتیجه را گرفت که ایران زمانی به مصاف دیپلماتیک ترامپ خواهد رفت که برگ برنده قابل ملاحظه‌ای را در جیب داشته باشد. سابقه مذاکرات هسته‌ای در سال‌های قبل و نیز مذاکرات موردی در عراق، افغانستان و... نیز نشانگر همین سابقه است. ولی یقیناً این بار ایران تمایل دارد با دست پرزورتری نسبت به دفعات پیشین به میدان برود تا به این راحتی امکان نقض عهد برای طرف آمریکایی وجود نداشته باشد.

سال‌های متمادی است که اختلافات سیاسی داخلی، بر مواضع و تحلیل‌های حوزه سیاست خارجی نیز سایه انداخته است و از این رو، به عنوان مثال منتقدان رویکردهای غالب در جمهوری اسلامی در حوزه‌هایی همچون آزادی‌های سیاسی نوک پیکان نقد خود را به کلیت سیاست خارجی نیز نشانه گرفته و احیاناً از ظرافت‌ها و معادلات کلان حاکم بر آن چشم می‌پوشند.

البته معکوس این امر نیز صادق است و کسانی که «انقلابی‌گری» را برند اختصاصی خود می‌دانند بدون توجه به فرایندهای تصمیم‌گیری در جمهوری اسلامی، دولت و وزارت خارجه را حتی اگر مواضع انقلابی و صریح اتخاذ کند مورد هجوم قرار می‌دهند.

فصل مشترک هر دو دسته نیز چشم پوشی یا غفلت از کثرت نظرات و شیوه تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در این حوزه است.

نقطه داغ این کشاکش در این روزها اما، مسأله ملاقات یا عدم ملاقات رئیس جمهوری روحانی با دونالد ترامپ است.

پیشینه ماجرا

اگرچه وزیر خارجه آمریکا مدتی قبل شروطی ۱۲ گانه را برای مذاکره با جمهوری اسلامی اعلام کرد و شروط او به قدری تخیلی بود که مذاکره را اصطلاحاً «تعلیق به محال» می‌کرد، لکن شخص دونالد ترامپ با شروع بازی روانی «ملاقات در برابر شروع مذاکره» یا «تحریم حداکثری برای شنیدن صدای زنگ تلفن از تهران» تلاش وافری را برای تأثیرگذاری بر تصمیم مسئولان جمهوری اسلامی ایران آغاز کرد که احتمالاً یکی از پیش‌بینی‌های او در این مسیر، فشار افکار عمومی ایران به دولت برای انجام این ملاقات یا تماس تلفنی در ازای خلاصی از شر تحریم‌ها بود.

گذشت زمان و زورگویی عریان ترامپ که در تحریم‌های غیرمعقول او همراه شد نه نظام را ترغیب به تماس ساخت و نه فشار مؤثری از جانب افکار عمومی را به انجام این کار در پی داشت. البته بی‌ثمر بودن مذاکرات او با کره شمالی به رغم گرفتن عکس‌های یادگاری متعدد و چندین ملاقات، در این بی‌میلی یقیناً تأثیر بسزایی داشته است.

چرا ایران به ترامپ امتیاز ندهد؟

لازمه فهم سیاست جمهوری اسلامی ایران در قبال امریکای ترامپ و مشخصاً دلیل عدم ملاقات روحانی با ترامپ با وجود وساطت‌های بی‌امان مکرون و جانسون، شناخت شخص ترامپ است؛ کسی که تصمیمات شخصی او صدای اکثر نخبگان سیاسی امریکا را برانگیخته و می‌توان آن را از فاصله‌های دور شنید.

سخنرانی روحانی در مجمع عمومی سازمان ملل دو نکته مهم داشت: ۱- اگر تحریم‌ها را بردارید حاضریم حتی فراتر از برجام مذاکره

